

Sedmé komnaty

Čtvrtá kapitola

uzavírá spis a předkládá, co asi Pán míní oněmi velkými milostmi, jež duši uděluje a jak je zapotřebí, aby Marta a Marie kráčely spolu. Velmi prospěšná kapitola.

1 Nemyslete si, sestry, že se na duších, o nichž jsem mluvila, ony účinky projevují stále. Proto, když si vzpomenu, říkávám, že „obvykle“: někdy je totiž náš Pán ponechá v jejich přirozenosti a tehdy se zdá, jakoby se všechna jedovatá havěť z okolí hradu a jeho příbytků spikla a mstila se za dobu, kdy je duše zcela mimo její dosah.

2 Je pravda, že to trvá krátce: maximálně den či trochu déle a z onoho velkého zmatku, obvykle způsobeného nějakým vnějším podnětem, duše načerpá užitek, protože ví o oné dobré společnosti, v níž se nachází, neboť Pán jí dává všechnu potřebnou sílu, aby se v ničem neodchýlila od služby Bohu a od dobrých předsevzetí, ba naopak se zdá, že vzrůstají a ani v nejmenším duše neztrácí své odhodlání.

Jak jsem řekla, stává se to zřídka: když si náš Pán přeje, aby na něj duše nepozapomněla a zůstala pokorná, to především a pak také, aby lépe chápala, čím je Jeho Veličenstvu zavázána a jak veliká je milost, již přijímá a aby ho chválila.

3. Ať vám také nenapadne, že když tyto duše mají tak velké touhy a jsou odhodlané nedopustit se za nic na světě žádné nedokonalosti, že by se jich snad skutečně vystříhaly, ba dopouští se mnoha nedokonalostí a dokonce hřeší. Ne úmyslně, protože k tomu jim je Pán zvláště nápomocen. Mluvím tu o všedních hříších, ne o hříších smrtelných, neboť z těch jsou vysvobozeny, i když si nemohou být před nimi jisty, protože jim působí veliké trápení, že by mohly mít nějaké hříchy, jichž si nejsou vědomy.

Také se trápí pro duše, jež vidí řídit se do zkázy a i když chovají velikou naději, že mezi ně nebudou patřit i ony samy, stačí vzpomenout si na ty, o nichž Písmo mluví, že se zdálo, že jsou miláčky Páně, jako třeba Šalomoun, který se tolik sdílel s Jeho Veličenstvem, - ani ony se nemohou přestat bát, jak říkám, a ta, která se mezi vámi cítí nejvíce sebejistá, ať se nejvíce obává, protože „blažený muž, který se bojí Hospodina“, říká David.

Ať nás Jeho Veličenstvo stále ochraňuje. Prosit ho, abychom ho neurážely, je největší jistotou, již tu můžeme nabyt. Ať je navždy chválen, amen.

4. Bude dobře, sestry, když vám řeknu něco o účelu, proč Pán uděluje tolik milostí na tomto světě. I když jste to z jejich účinků pochopily, pokud jste si toho všimly, chci se k tomu na tomto místě vrátit, aby se snad některá nedomnívala, že to je pouze pro potěchu oněch duší, což by byl veliký omyl. Největším darem Jeho Veličenstva je totiž dar života, jež se podobá životu jeho tolik milovaného Syna a považuji za jisté, že tyto milosti nám slouží k posile v naší slabosti, jak jsem několikrát řekla, abychom ho mohly napodobit v jeho velkém utrpení.

5 Vidíme, že ti, kdo se nejvíce přiblížili Kristu, našemu Pánu, také vždycky nejvíce trpěli: podívejme se, co se přihodilo jeho slavné Matce a slavným apoštolům. Jak myslíte, že by Pavel mohl snášel tak velké trápení? Na něm vidíme účinky pravých vidění a kontemplace, které mají původ v našem Pánu a ne v imaginaci či ďábelském klamu. Zdá se vám, že by se snad s nimi někam ukryl, aby se z oněch darů radoval a o nic jiného se nestaral? Všimněte si, z toho, co o něm víme, že neznal odpočinku, a to ani v noci, neboť si vydělával na živobytí.

Moc se mi také líbí, že když svatý Petr prchal z vězení, zjevil se mu náš Pán a řekl mu, že ho čeká cesta do Říma, aby byl opět ukřižován. Když se modlíme texty tohoto svátku, vždycky v tom nacházím velkou útěchu.¹ Co si počal svatý Petr s touto Pánovou milostí, co podnikl? Odebral se hned na smrt a není to malá milost od Pána, že našel někoho, kdo mu ji udělil.

6 Ach, sestry moje, jak nemá duše, která je tak prazvláště obývána Pánem, úplně zapomínat na odpočinek! Pramáno dbá o čest a nezajímá ji, zda si jí druzí považují či nikoliv! Protože jestliže je tak velice s ním, ovšemže pak málo pamatuje na sebe: myslí jen jak by ho více potěšila, a čím a jak mu projevit lásku, jež vůči němu chová.

K tomu je modlitba, dcery moje, k tomu slouží onen duchovní sňatek: aby se z něj vždy rodila nová a nová díla.

¹ Naráží na legendu „Quo vadis Domine“, která se objevovala v karmelitánském oficiu na sv. Petra.

7. A to je také pravé znamení, že jde o Boží milost, jak jsem vám už říkala.² Protože málo prospívá, jestliže jsem velice usebraná a o samotě se zabývám naším Pánem, předkládám a slibuji, že budu činit v jeho službách zábraky a sotva skončím a nabídne se mi příležitost, dělám všechno opačně. Ale říkám špatně, že je z toho malý užitek, neboť všechn čas strávený s Bohem velice prospívá, tedy i tato odhodlání, přestože jsme tak slabé, že je posléze neuvedeme ve skutek. Někdy nám je Jeho Veličenstvo pomůže uskutečnit, občas i přes náš odpor, jak se to stává: když vidí, že je některá duše velice zbabělá, předloží ji velmi těžké trápení i proti její vůli a vysvobodí ji pak odtud a jí to velmi prospěje, což duše později pochopí a pobude strachu a štedřeji se Mu nabídne k dispozici. Chtěla jsem říci, že je to málo ve srovnání s mnohem větším užtkem, který přináší, když našim předsevzetím a slovním odpovídají i naše díla. Která z vás toho není schopna najednou, ať usiluje, aby se to dělo postupně: ať pomaličku tím směrem vede svou vůli, jestliže chce, aby jí modlitba prospívala: mezi zdi tohoto domu jistě nebudou chybět příležitosti, abyste tak činily.

8 Je to mnohem důležitější než jak jsem schopna vám vypovědět. Upřete svůj zrak na Ukřížovaného a všechno se vám bude zdát snadné. Jestliže nám Jeho Veličenstvo projevilo lásku tak neuvěřitelnými skutky a utrpením, jak byste ho mohly potěšit pouhými slovy? Víte, co to znamená být opravdu duchovními osobami? Stát se Božími otroky, kteří jsou označeni jeho železem, tedy křížem, protože Jemu odevzdáváme naši svobodu a můžeme být tedy prodáni za otroky celému světu, jako byl On – a neděje se nám tím žádná křivda, ale naopak se nám dostává nemalé milosti. A jestliže se k tomu zde duše neodhodlají, není třeba se bát, že by příliš pokročily, neboť jak jsem řekla, celá ta stavba má základ v pokoře³ a jestliže schází opravdová pokora, už kvůli vašemu dobru vás Pán nevynese příliš vysoko, aby se to celé pak zase nezřítlo.

Proto sestry, abyste měly dobré základy, starejte se, jak být poslední ze všech a otrokyní ostatních, dělejte to tak, že se budete snažit uvidět, jak či jakými cestami můžete druhé potěšit a posloužit jim. Vždyť co tu děláte, děláte více pro sebe než pro ně, neboť kladete pevné základy, aby se váš hrad nezřítlo.

9 Znova říkám, že je k tomu zapotřebí, abyste nestavěly jen na modlitbě a kontemplaci, neboť jestliže nebudete pěstovat ctnosti a cvičit se v nich, nikdy nevyrostete. A prosme Boha, nejen aby nás uchránil, že bychom nevyrostly, protože víte, že kdo neroste, zakrňuje, neboť se domnívám, že láska se nespojís s tím, aby zůstala stále stejná.

10. Může se vám zdát, že mluvím k těm, kteří jsou v počátcích, a že poté je možné již spočinout. Už jsem vám řekla,⁴ že odpočinek těchto duší je vnitřní, zatímco navenek ho mají mnohem méně a ani o něj nestojí. K čemu myslíte, že jsou ona vnuknutí, o nichž jsem mluvila, či lépe touhy a ona poselství, jež duše ze svého nejhlubšího středu vysílá k lidem do horních částí hradu a příbytků, které jsou jinde než ona sama? Myslíte, že slouží k tomu, aby je uspala? Nikoliv, ne, ne! Duše se staví proti mohutnostem a smyslům a všemu tělesnému, aby nezahlálely, a to s mnohem větší vervou než dříve, když kvůli nim trpěla. Tehdy totiž nechápala velký užitek, jež strasti přináší, že si jimi možná Bůh posloužil, aby ji dovedl až sem, a mimo to, dobrá společnost, jíž se těší, jí k tomu dává mnohem větší posilu než kdy dřív. Protože jestliže, jak říká David, se svatými se staneme svatými,⁵ není pochyb, že duše, která se stala zajedno s Tím, který je silný,⁶ musí prostřednictvím onoho svrchovaného spojení ducha s duchem mít účast na jeho síle, jak vidíme na svatých a na síle, se kterou snášeli utrpení a smrt.

11 Je také velmi jisté, že duše tuto sílu sdílí se všemi ostatními obyvateli hradu a dokonce i s tělem, které se často zdá netečné, ale když je posilněno oním vínem, jímž se duše napájí ve sklípku, kam ji uvedl její Ženich a nenechává ji odtud odejít, tělesná slabost ustupuje, podobně jako požití jídlo, které vchází do žaludku, posiluje hlavu a všechno ostatní. A tak zatímco tělo žije, má těžký úděl, protože ať se snaží sebevíc, ve srovnání s velkou vnitřní silou duše a válkou, jež je vůči němu z její strany vedena.⁷

² Srov. 5H 3,11

³ Viz první příbytky Hradu

⁴ 7H 3,3.5-6.8

⁵ Ž 17, 26

⁶ *que con los santos seremos santos [13], no hay que dudar, sino que, estando hecha una cosa con el Fuerte por la unión tan soberana de espíritu con espíritu, se le ha de pegar fortaleza*

⁷ *Y así tiene harta malaventura mientras vive; porque, por mucho que haga, es mucho más la fuerza interior y la guerra que se le da, que todo le parece nonada.*

Odtud pak ony velké kající skutky mnoha svatých, zvláště slavné Magdaleny, jež stále žila uprostřed velkých potěšení, a odtud onen hlad našeho otce Eliáše po cti Boží a hlad Dominika a Františka po tom, aby byl Bůh chválen – říkám vám, že při onom sebezapomnění měli nemálo trápení.

12 Přála bych si, mé sestry, abychom usilovaly ne o potěšení, ale o velkou sílu ke službě: tužme po modlitbě a věnujme se jí, ale nechtějme jít cestou, po níž nikdo nešel, přišly bychom o nejlepší čas a bylo by divné domnívat se, že tuto Boží milost dostaneme jinou cestou než tou, po níž šel On a všichni jeho svatí, to ať nás vůbec ani nenapadne, věřte mi, Marta a Marie musí jít spolu, aby Pánu poskytly pohostinství a měly ho stále u sebe a nemohou se o něj starat tak špatně, že by mu nedaly najíst. Jak by mu mohla dát najíst Marie, stále sedící u jeho nohou, kdyby jí nepomohla její sestra? Jeho pokrmem je naše všestranné úsilí o připoutání duší k Němu, aby došly spásy a navždy ho chválily.

13 Měly byste mě upozornit na dvojí: nejprve, že Pán řekl, že si Marie vybrala lepší úděl. A že už splnila Martinu úlohu, když se o Pána postarala tím, že mu umyla nohy a čistila je svými vlasy. Myslíte, že jí to nic nestálo, když dáma jako ona chodila ulicemi a možná sama, přičemž nadšení jí bránilo všimnout si toho a vstoupila do domu, kde nikdy nebyla a kde musela snášet reptání farizeje a mnoho dalších věcí?

Vidět na veřejnosti, ženu tak zcela proměněnou, mezi špatnými lidmi, jimž, jak víme, stačilo vědět, že se přátelí s Pánem, jehož tolik odmítali, aby jí znova vyčítali její minulost a že ze sebe chce dělat svatou, protože očividně změnila své oblékání i všechno ostatní... také dnes to musí snášet osoby méně známé než Magdalena, jaké to asi muselo být tehdy? Ujišťuji vás, sestry, že onen „lepší úděl“ jí nebyl dán než za cenu velikých trápení a umrtvování. Stačilo vidět jak je její Mistr odmítán, už to bylo nesnesitelné trápení.

Co pak velké trápení, které jí přinesla Pánova smrt,⁸ i léta života bez přítomnosti ji musely působit velkou trýzeň – je zřejmé, že nežila v neustálé útěše z kontemplace u Pánových nohou.

14 Druhá věc, kterou mi můžete namítnout, je, že nemůžete, nemáte jak získávat duše pro Boha, že byste velice rády, ale když neučíte a nekázete, jako to dělali apoštolové, nevíte tedy jak. Na to jsem vám několikrát odpověděla písemně, i když už nevím, jestli i v tomto Hradu,⁹ ale protože myslím, že mezi jinými touhami, které vám vnuká Pán, se tím zaobíráte, připojím něco i zde. Už jsem vám řekla, že někdy do nás d'ábel vkládá velké touhy, abychom nenabýly prospěchu z toho, co už máme a sloužily Pánu jak jen to je možné, nýbrž nacházíme uspokojení v touhách po věcech nemožných. Ponecháme-li stranou, že modlitbou můžete být velice nápomocny ostatním duším, nesnažte se prospět celému světu, ale především těm, s nimiž žijete, a tím vaše dílo bude větší, neboť to je vaše největší povinnost. Myslíte, že málo prospěje, vzroste-li vaše pokora a umrtvování a služba ostatním, když vaše velká sesterská láska a Boží láska v nich ve všech rozžehne oheň a vaše ctnosti je budou povzbuzovat? Bude to velice prospěšná a Bohu příjemná služba a Jeho Veličenstvo, když vás uvidí takto usilovat všemi vašimi silami, pozná, že jste připraveny učinit mnohem více a proto vás odmění jako byste mu získaly mnoho duší.

15 Namítnete, že to není obracení druhých, protože vaše sestry jsou všechny dobré. Ale proč tak smýšlíte? Čím budou lepší, tím budou Pánu příjemnější jejich chvály a tím více jejich modlitby prospějí bližním. Konečně, mé sestry, a tím uzavírám, nestavme věže bez základu, neboť Pán nehledí tak na velikost toho, co děláme, jak na lásku, se kterou to děláme. A když budeme dělat, co můžeme, Jeho Veličenstvo dá, že každý den zmůžeme víc a více, jestliže nebudeme hned podléhat únavě, ale po tu krátkou dobu, co trvá náš život (a může být ještě mnohem kratší než byste pomyslely), budeme Pánu nabízet vnitřní i vnější oběti v té míře, jak jen můžeme. Jeho Veličenstvo ji spojí s tím, co za nás obětoval svému Otci na kříži a dá mu hodnotu, jež si zasloužila naše dobrá vůle, přestože jsou naše skutky nepatrné.

16 Kéž se Jeho Veličenstvu zlíbí, mé sestry a dcery, abychom se všechny shledaly na onom místě, kde ho budeme navždycky chválit a kéž mi dá milost, abych vykonala něco z toho, o čem mluvím, pro zásluhu jeho Syna, který žije a kraluje na věky věků amen. Připadám si dost zmatená, tak vás prosím, ve jménu Páně, abyste nezapomněly na modlitby za tuto ubohou bídnicí.¹⁰

⁸ Na okraj rukopisu Terezie připojila poznámku: „Mám za to, že se jí nedostalo mučednictví proto, že ho vytrpěla už tehdy, když viděla umírat Pána.“

⁹ Viz též CD 1-3, *Conceptos 7*

¹⁰ V rukopise následuje dlouhý text schválení sedmých komnat z pera otce Rodriga Alvarzeze, SJ, napsaný na Karmelu v Seville za přítomnosti sestry Marie od sv. Josefa 22.2. 1582. Následuje epilóg, cosi jako průvodní dopis ke knize, adresovaný podobně jako spis karmelitkám a původně předcházel samotnému prologu.

